

360° — 13. 07. 2019

Svečani baletni koncert ob 100-letnici slovenskega baleta

Daliborka Podboj, Ljubljana

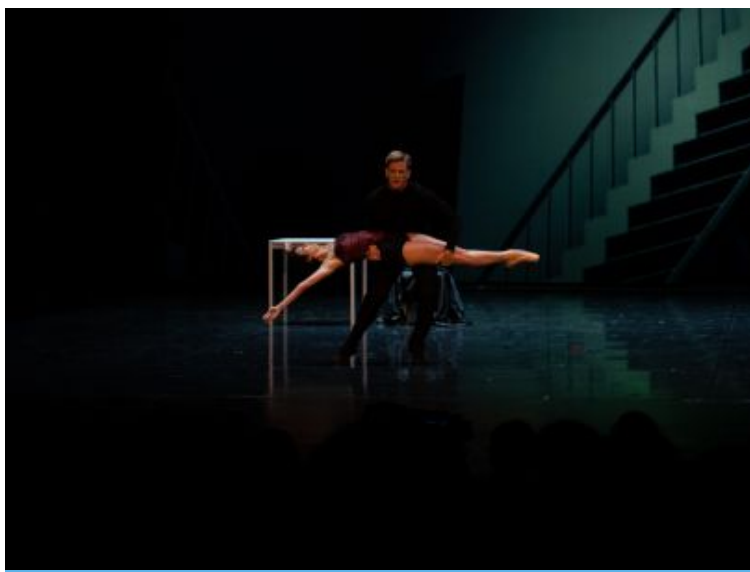
Simfonija Janeza Mejača v izvedbi ljubljanskih baletnikov (foto: Darja Štravs Tisu)

Svečani baletni koncert slovenskih koreografov ob 100-letnici slovenskega baleta je predstavljal zaključno poglavje celoletnega slavlja slovenskega baleta v gledališki sezoni 2018–2019, ki se je začelo pred sto leti ob koncu prve svetovne vojne in takratne prve povojne sezone 1918–1919. Baletni večer so pripravili: Društvo baletnih umetnikov Slovenije (DBUS), SNG Opera in balet Ljubljana, Balet SNG Maribor, Cankarjev dom, Slovenski gledališki muzej (SLOGI) in Televizija Slovenija, uprizorili pa ga na obnovljenem odru slovenskih profesionalnih baletnih začetkov, v Operi Ljubljana. Tam, kjer je slovenska baletna umetnost začela svoj poklicni vzlet, in to v času prvega povojnega intendantanta **Frana Govekarja** ter drugih članov Slovenskega gledališkega konzorcija, ko je obenem steklo še prvo sistematično baletno šolanje v baletni šoli takratnega Narodnega gledališča. Prva slovenska baletna solistka, ki je izšla iz baletne šole Opere Ljubljana, je bila mlada balerina **Ruth Vavpotič** (1908–1996), ki se je kot dvanajstletnica znašla na začetkih slovenskega baleta, v zgodovino pa vpisala s svojim avtorskim plesnim večerom, ki ga je januarja 1924 prvič predstavila v Mariboru ter nasloвила Plesni večer mladostne plesalke gospodične Ruth Vavpotičeve, solo plesalke Narodnega gledališča v Ljubljani. Tako se je mlada Ruth vpisala v zgodovino kot prva slovenska koreografinja, in to na samem začetku slovenskega koreografskega opusa. Njen plesni večer pa bil tudi njen prvi smeli korak, ki jo je popeljal do mednarodno priznane baletne solistke in slave.

Nastopajoči na gala koncertu

Svečni baletni koncert ob 100-letnici slovenskega baleta je najprej presenetil s svojo hitro in nenadejano napovedjo, čeprav je bila prva napoved slišna še v prvi polovici minule sezone, nato pa še navdušil v izboru retrospektivne uprizoritve izbranih del slovenskih koreografov skozi 100-letno zgodovinsko obdobje nacionalnega baleta. Zaplesali so in večer pripravili baletni plesalci ter solisti, člani obeh naših baletnih ansamblov pod umetniškim vodstvom **Edwarda Cluga** – Balet SNG Maribor in ob novem umetniškem vodji ljubljanskega baleta **Petru Đorčevskem** ter DBUS s predsednikom **Tomažem Rodetom**.

Lukas Zuschlag in Ana Klašnja

Začelo se je na samem začetku s projekcijo plesnih fotografij v spomin na Ruth Vavpotič in na njeni dve koreografiji: Pomladna pesem na glasbo **Felixa Bartholdya Mendelsohna**, Arabski ples **Lucijana Marije Škrjanca**, v koreografski postavitvi **Lukasa Zuschlaga** ter plesni izvedbi **Ane Klašnje**. Pomladna pesem se na plesnem odru izpoje kot lirični koreografski spev mladosti, ki ga v belini ter estetiki linij in lahkotnih korakov rahločutno zaveje baletna solistka Ana Klašnja. Medtem ko se Arabski

Klašnje. Tudi je Lukas Zuschlag prijetno presenetil s svojo koreografsko liriko in plesnim izrazom orientalskega, arabskega duha, saj ga bolje poznamo kot koreografa sodobnih plesnih oblik, navdih za obe deli pa lahko izhajal iz glasbe, gotovo tudi zračil iz fotografskih plesnih zamrznitev mlade Ruth.

Filip Jurič in Nina Kramberger

Nato je bil na vrsti že odlomek iz prvega slovenskega baleta, enodejanke *Možiček*, v koreografiji legende mariborskega baleta **Ika Otrina**, koreografa, pedagoga in plesalca Opere in baleta SNG Maribor, ki je poučeval ter vodil številne baletne generacije Maribora; pripravila pa **Alenka Ribič**, tudi stilno zaplesala duet balerine in Pierrota baletnika mlade generacije maturantov KGB Maribor, **Nina Kramberger** in **Filip Jurič**. Balet *Možiček* se predstavlja kot prvi slovenski balet, ki ga je uglasbil skladatelj **Josip Ipavec**, svojo praižvedbo pa doživel v stilu gledališke pantomime leta 1912. In takoj je že sledila koreografska impresija predvojnega obdobja, plesna suita *Lok* koreografskega ter življenjskega para **Pie Mlakar**, rojene Schulz (1908–2000), in **Pina Mlakarja** (1907–2006), koreografija bogatih korakov plesnega ritma, spevnih rok, mladostne vedrine ter čutnih zaznav nove temačne vihre. Je veličastni utrip tišine, ki izhaja iz celovečernega baleta *Lok* (München, 1939). Plesna suita *Lok* je bila že ob slavlju 50-letnice slovenskega baleta obnovljena ter uprizorjena kot samostojna koreografska oblika.

Filippo Jorio

Tudi tega večera obnovljena po zasnovi in izvorni koreografiji Pie in Pina Mlakarja v pripravi **Olge Andreeve**; vživeto pa zaplesala pas de deux Lok, duet ljubezni, **Marin Ino** in **Filippo Jorio**; tako kot na prvi reprizi Baleta 100 (premiera april 2018).

Marin Ino

Po prvem delu baletnega koncerta je sledil odmor, potem pa se tudi naprej tekoče vrstilo še devet koreografij slovenskih avtorjev ob jasni osvetlitvi in čistem zvoku, v dobro zasnovanih kostumih ter scenskem plesnem miljeju, predvsem pa v odličnosti izvedbe nastopajočih baletnih plesalcev. Drugi del je simpatično zasijal v mladostni iskrivosti in igrivi plesni lahkotnosti (ki tako prija) v koreografiji Serenada **Majne Sevnik Firšt** (1932–2015), baletne solistke, koreografinje ter režiserke, ki je dve desetletji delovala na TV Ljubljana. Serenado **Benjamina Ipavca** je Sevnikova postavila na gugalnico, kjer deklice snuje svoje srčne sanje, pripravil pa **Viktor Isajčev**, dekliško ljubkost tudi

Mbeng in Yujin Muraishi. Ko se sprašuješ, zakaj tovrstnih koreografij ni videti ali moč na novo obuditi v zabavnih programih slovenske televizije, saj so še danes več kot aktualne, tudi čiste v danih oblikah novodobne plesne interpretacije. In še kako bi bile dobrodošle, pa čeprav le kot sijoči medutrip.

Yaman Kellemet in Yuki Seki

V klasični baletni čistosti je sledil pas de deux Ognjena ptica, baletne enodejanke v dveh skicah **Igorja Stravinskega**, v koreografski postavitvi **Henrika Neubauerja**, staroste slovenskega baleta, zgodovinskega kronista, pedagoga, koreografa in baletnega plesalca, prepoznavnega tudi na mednarodnem področju baletnega delovanja, sicer zdravnika, ki je zgodovino slovenskega baleta izčrpno zaobjel v dveh delih, v tiskani knjižni obliki: Razvoj baletne umetnosti v Sloveniji I in II, knjigi, iz katerih se tudi največkrat črpajo zgodovinski podatki o slovenskem baletu. Koreografijo sta pripravila Olga Andreeva in Viktor Isajčev, zaplesala pa srečanje pernatih baletnih utripov **Yaman Kellemet in Yuki Seki**. Je klasična baletna kompozicija, ki bi po svoji čisti in izostreni postavitvi lahko poglobljala uk baletnih interpretacij; je dovolj zahtevna po izvedbi ter vsebinskemu izrisu nenavadnega srečanja.

Emilia Tassinari in Yujin Muraishi

Po sporedu je takoj sledil balet Magnifikat na odlomke iz glasbe **Johanna Sebastiana Bacha**, koreografska stvaritev še enega velikana slovenskega rodu ter novih baletnih dni, koreografa svetovne slave, **Milka Šparemleka**, v pripravi **Mojce Kalar Simič** in poletu plesne dovršenosti **Emilie Tassinari** in Yujina Muraishija. V koreografiji se spleta plesna poetika na tonih Bachove glasbe, tudi širi ter izpolnjuje odrsko prostornino z visoko noto umetniškega navdiha in koreografskega izliva.

Evgenija Koškina in Matjaž Marin

Svoj zasluženi prostor v tem večeru zgodovinske koreografske raznolikosti in ekspresije sta dobila tudi mariborska koreografa novodobnih baletnih časov, baletna solistka ter koreografinja **Valentina Turcu** in direktor ter umetniški vodja Baleta SNG Maribor, koreograf in plesalec Edward Clug, ki s svojim koreografskim opusom vidno bogatita tudi mednarodne baletne odre.

Glasbena skupina Katalena je navdihnila koreografijo Valentine Turcu Rožmarin, pripravil **Matjaž Marin**, zaplesala pa v stilu Valentininega baletnega temperamenta **Evgenija Koškina** in Matjaž Marin. Koreografija plesnega dueta Rožmarin je leta 2007 postala prejemnica nagrade Temsig kot najizvirnejša koreografija na glasbo skupine Katalena.

Mirjana Šrot in Filip Jurič

Koreograf Edward Clug je na **Balanescov** quartet zasnoval svoj letošnji sodobni balet Hora, pomladni kodeks vzhajajočih čustev in dozorevanja. Duet Hora v pripravi Matjaža Marina, v plesni izvedbi dueta **Mirjane Šrot** in Filipa Juriča sledi koreografski spevni liriki, ki se napaja na izviru narodnega izročila, tudi izvirno bogati sodobni plesni jezik.

Ob koncu tega baletnega večera, preglednega koreografskega spektra zgodovinskih, modernih in sodobnih koreografij slovenskih avtorjev so bili izpostavljeni še štiri slovenski koreografi: **Metod Jeras, Ivo Kosia, Janez Mejač** in **Vlasto Dedović**, ki so največkrat ustvarjali na odru ljubljanske Opere, nekateri med njimi tudi v tujini. Je generacija baletnih umetnikov, rojenih v desetletju pred ali tik pred drugo svetovno vojno. Njih koreografska dela pa nadvse navdušila glasni avditorij, ki tudi tekom celega večera ni "šparal" svojih dlani.

Filip Jurič in Nina Kramberger

Čudežni Mandarin – duet Dekleta in Mandarina je na baletno glasbo **Bela Bartoka** ter v koreografiji Metoda Jerasa (1930–1996) pripravila Olga Andreeva. Zgodovina pa zapiše, da je bila Bartokova enodejanka pantomime v svoji premierni izvedbi leta 1927 v Kölnu preveč škandalozna za tiste čase ter prepovedana, tako da se ni več izvajala v času skladateljevega življenja, le v obliki koncertne izvedbe. Duet Dekleta in Mandarina (kar zvodnika) sta v svoji igri in plesu odlično izpovedala ter v estetiki modernega baleta tudi zaplesala dominantna **Urša Vidmar** kot Dekle in skrivnostni Mandarin pritajenih misli Luks Zuschlag.

Tjaša Kmetec in Filip Viljušić

Na glasbo **Richarda Wagnerja** je koreograf **Ivo Kosi** postavil baletni duet Tristan in Izolda, duet strasti in bolečine, nikoli posvečene ljubezni, ki je tega večera kar vzvaloval čustvene sfere gledalcev. Duet pa tenkočutno izpela v lepotah njune izvedbe **Tjaša Kmetec** in **Filip Viljušić** ob pripravi Viktorja Isajčeva.

In potem se je vzdušje gledalcev nadvse dvignilo ob starem dobrem džezu, ki je sledil ob izvedbi koreografske Simfonije Janeza Mejača, v glasbeni priredbi odlomka iz 5. Simfonije **Ludwiga van Bethovna** ter pripravi Viktorja Isajčeva. Moč užitkov gledalcev se je tokrat povsem zlila z močjo izvedbe in uživanja nastopajoče peterke nasmejanih baletnih plesalcev v plesnem džezu: Lukas Zuschlag, Hugo Mbeng, Yujin Muraishi, Filippo Jorio in **Gaj Rudolf**. Bilo je to enkratno doživetje glasbe, džez koreografije, sproščene moške plesne energije novodobnih brzič in efektne izvedbe. Bravo!

Petar Đorčevski in Filip Jurič

Svečani baletni koncert ob 100-letnici slovenskega baleta je bil slavnostno zaključen s koreografsko skulpturo Kaj in Abel Vlasta Dedovića (1934–2013), po znani svetopisemski zgodbi na glasbo **Francisa Poulenca** in **Stevana Stojanovića**, Mokranjca, ob pripravi Matjaža Marina ter v doživetju izvrstne izvedbe dueta fizičnih moči in plesnega gnetenja dveh teles, Petra Đorčevskega in Filipa Juriča, v tesnem objemu smrti, bratomornega oklepa.

Na koncu Svečanega baletnega koncerta in večera pa vsem po vrsti čestitke za ta enkratni odrski baletni dogodek, za svečanost umetniških doživetij ob glasbi, plesu ter obnovah koreografskih del slovenskih koreografov, ki smo jih v novem mileniumu kar na nek način zatajili; upam, da še kdaj pridejo na plan in na slovenske odre.